

Wyrok z dnia 9 czerwca 1999 r.

III RN 13/99

Jednodniowa przerwa między ustaniem zatrudnienia a uzyskaniem prawa do zasiłku chorobowego nie wyklucza możliwości wliczenia okresu jego pobierania do stażu, od którego zależy nabycie prawa do zasiłku dla bezrobotnych (art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Andrzej Wasilewski, Sędziowie SN: Walerian Sanetra (sprawozdawca), Andrzej Wróbel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 1999 r. na rozprawie sprawy ze skargi Joanny P. na decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. z dnia 7 kwietnia 1998 r. [...] w przedmiocie zasiłku dla bezrobotnych, na skutek rewizji nadzwyczajnej Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Rzeszowie z dnia 24 lipca 1998 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu-Ośrodkowi Zamiejscowemu w Rzeszowie.

U z a s a d n i e n i e

Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego wniósł rewizję nadzwyczajną od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego-Ośrodka Zamiejscowego w Rzeszowie z dnia 24 lipca 1998 r. [...], któremu zarzucił, iż rażąco narusza art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) oraz art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.).

Zaskarżonym wyrokiem NSA oddalił skargę Joanny P. na decyzję Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. z dnia 7 kwietnia 1998 r. [...] w przedmiocie zasiłku dla bezrobotnych. Z akt administracyjnych sprawy wynika, że decyzją z dnia 1

kwietnia 1998 r. Kierownik Rejonowego Urzędu Pracy w L. orzekł o uznaniu Joanny P. za bezrobotną od dnia 1 kwietnia 1998 r. i odmówił przyznania jej zasiłku z tytułu pozostawania bez pracy. Swoją decyzję wydał na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2, art. 23 ust. 1 i 2, art. 6 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, uzasadniając odmowę prawa do zasiłku dla bezrobotnych, niespełnieniem warunków określonych w art. 23 ust. 1 i 2 tej ustawy. Zgodnie z tymi przepisami do 365 dni (o których mowa w ust. 1 pkt 2) zaliczeniu podlegają okresy pobierania renty inwalidzkiej, świadczenia rehabilitacyjnego oraz przypadające bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia, wykonywania innej pracy zarobkowej albo zaprzestania prowadzenia pozarolniczej działalności – okresy pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego, jeżeli podstawę wymiaru tych zasiłków stanowiła kwota w wysokości co najmniej najniższego wynagrodzenia. Wnioskodawczyni udokumentowała następujące okresy uprawniające do zasiłku: okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę od 17 marca do 31 maja 1997 r., okres pobierania zasiłku chorobowego od 2 czerwca 1997 r. do 26 lutego 1998 r. i okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę od 27 lutego do 31 marca 1998 r.

Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w R. decyzją z dnia 7 kwietnia 1998 r. utrzymał w mocy decyzję organu pierwszej instancji. W uzasadnieniu podkreślił, że pomiędzy ustaniem zatrudnienia Joanny P. w dniu 31 maja 1997 r., a okresem pobierania przez nią zasiłku chorobowego od dnia 2 czerwca do 26 lutego 1998 r. nastąpiła jednodniowa przerwa, a ponieważ (zdaniem organu) między ustaniem zatrudnienia a pobieraniem zasiłku nie może nastąpić nawet jednodniowa przerwa, to w myśl art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r., wnioskodawczyni nie spełniła przesłanek warunkujących przyznanie prawa do pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W skardze do Naczelnego Sądu Administracyjnego skarżąca wyjaśniła, że między ustaniem zatrudnienia a okresem pobierania zasiłku chorobowego rzeczywiście nastąpił jeden dzień przerwy. Dniem tym jednakże była niedziela i w związku z tym zainteresowana nie miała możliwości udania się do przychodni lekarskiej. Ponieważ (zdaniem skarżącej) w innych przepisach prawnych niedziela traktowana jest inaczej niż zwykły dzień (np. przy regulowaniu płatności), dlatego skarżąca wniosła o „rozpatrzenie skargi pod tym kątem”.

Naczelny Sąd Administracyjny oddalając skargę wskazał, iż w przypadku wystąpienia przerwy pomiędzy ustaniem zatrudnienia a okresem pobierania zasiłku chorobowego, do wymaganych 365 dni nie może zostać zaliczony okres pobierania za-

siłku chorobowego. Bez znaczenia, w ocenie tego Sądu, była więc okoliczność, że była to przerwa jednodniowa i że dniem tym była niedziela. Jego zdaniem, z woli bowiem ustawodawcy wyłączona została możliwość jakiegokolwiek przerwy między wskazanymi okresami, a więc słowo „bezpośredni” należało odczytywać jako „następnego dnia po”.

Zdaniem Prezesa NSA prawdą jest, że ustawodawca dokonując nowelizacji art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy z 14 grudnia 1994 r. ustawą z dnia 6 grudnia 1996 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 147, poz. 87), która weszła w życie 1 stycznia 1997 r., w przepisie tym dodał słowo „bezpośrednio”, co może być rozumiane jako wyraz dążenia do bardziej rygorystycznego uregulowania wchodzącej w grę materii. Celem tej nowelizacji było niewątpliwie zdyscyplinowanie bezrobotnych oraz ukrócenie przypadków wykorzystywania dotychczasowych przepisów przez osoby nieuczciwe. Nie można jednak przyjąć, ażeby ustawodawcy chodziło o taką interpretację słowa „bezpośrednio”, jakiej dokonał skład orzekający w niniejszej sprawie. W przeciwnym wypadku ustawodawca użyłby zwrotu bardziej jednoznacznego, np. „następnego dnia”. Należy uznać, że zmiana przepisu zakładała dość szybkie następstwo czasowe ale polegające na tym, iż pomiędzy wskazanymi w przepisie zdarzeniami prawnymi (zatrudnienie – zasiłek chorobowy) sytuacja zainteresowanego w zakresie określonym istotą art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy nie powinna ulec zmianie. Sytuacja Joanny P. była właśnie taką, bowiem w okresie pomiędzy zatrudnieniem a uzyskaniem zasiłku chorobowego nie miało miejsca żadne zdarzenie, które by zmieniałoby istotnie sytuację zainteresowanej z punktu widzenia podstaw do uzyskania zasiłku chorobowego. Oznacza to więc, że pozbawienie skarżącej możliwości nabycia zasiłku dla bezrobotnych na skutek aż tak restryktywnej wykładni omawianego przepisu rażąco narusza ten przepis, zaś pozostawienie zaskarżonego orzeczenia Naczelnego Sądu Administracyjnego w obrocie prawnym jest nie do pogodzenia z wymogami porządku prawnego w demokratycznym państwie prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej).

Ponadto Prezes NSA wskazał, że odmienny pogląd od wyrażonego w zaskarżonym orzeczeniu przyjął Naczelny Sąd Administracyjny w orzeczeniach o sygn. akt II SA/Kr 2253/97, II SA/Kr 2166/97 z dnia 13 maja 1998 r. oraz II SA/Kr 97/98 z dnia 24 września 1998 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna zasługuje na uwzględnienie. Zgodzić należy się z twierdzeniem, że znowelizowanie w grudniu 1996 r. art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu miało na celu zaostrezenie rygorów, od spełnienia których zależy wliczanie okresu pobierania zasiłków z ubezpieczenia społecznego do stażu zasiłkowego (okresu, od którego zależy nabycie prawa do zasiłku dla bezrobotnych). Wynika to między innymi z porównania art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (w obecnym brzmieniu) z art. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.). Pierwszy z wymienionych przepisów posługuje się formułą „przypadające bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia okresy pobierania zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub opiekuńczego”, natomiast w art. 6 ustawy z 17 grudnia 1974 r. mowa jest o zasiłku chorobowym przysługującym osobie, „która stała się niezdolną do pracy po ustaniu zatrudnienia”, nie później niż w ciągu trzech miesięcy (przypadek z art. 6 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1974 r.) albo jednego miesiąca (przypadek ujęty w jej art. 6 pkt 2). Nie oznacza to jednak, iż – jak słusznie podnosi się w rewizji nadzwyczajnej – występujący w art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu zwrot „bezpośrednio” po ustaniu zatrudnienia powinien być identyfikowany z wyrażeniem „następnego dnia” po ustaniu zatrudnienia. Przy ocenie „bezpośredniości”, o której tu mowa, muszą być uwzględnione okoliczności konkretnej sprawy, w tym zwłaszcza to, że następnym dniem po ustaniu zatrudnienia wnioskodawczyni była niedziela. Na rzecz takiego stanowiska obok przesłanek natury językowo-logicznej przemawiają – i to głównie – racje natury funkcjonalno-celowościowej. W tym kontekście należy podnieść, iż szczególnie trudne do zaakceptowania konsekwencje – wynikające z identyfikowania zwrotu „bezpośrednio po ustaniu zatrudnienia” z wyrażeniem „następnego dnia po ustaniu zatrudnienia” – powstają na tle zasiłku macierzyńskiego po ustaniu zatrudnienia. Zasiłek ten przysługuje po ustaniu zatrudnienia, jeżeli rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w okresie ciąży, przy czym poród – co jest oczywiste – może nastąpić w różnym czasie po ustaniu umowy o pracę, a to oznacza, że i zasiłek macierzyński będzie przysługiwał za różne okresy przypadające po rozwiązaniu stosunku pracy, przy czym tylko w wyjątkowych przypadkach pierwszy dzień okresu, za który on przysługuje będzie się zbiegał z dniem ustania zatrud-

nienia. To zaś prowadziłoby do wniosku – przy przyjęciu wykładni identyfikującej „bezpośredniość” z „następnym dniem” – że przepis art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, w części dotyczącej zasiłku macierzyńskiego, byłby praktycznie martwy, a jednocześnie mógłby być uważany za kolidujący z art. 177 § 4 KP zdanie czwarte, w którym postanawia się, że okresy pobierania świadczeń z tytułu urodzenia dziecka po rozwiązaniu umowy o pracę z pracownicą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze. Ostatecznie zgodzić należy się ze stanowiskiem Prezesa NSA, iż słowo „bezpośrednio” występujące w art. 23 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu nie może być utożsamiane z „następnym dniem” (po ustaniu zatrudnienia), a wobec tego – na tle rozpoznawanego stanu faktycznego sprawy – należy stwierdzić, że nie było podstaw do wyłączenia ze stażu zasiłkowego skarżącej spornego okresu pobierania przez nią zasiłku chorobowego po ustaniu zatrudnienia, z tego powodu, iż między ustaniem jej stosunku pracy, a nabyciem prawa do zasiłku chorobowego wystąpiła przerwa jednego dnia, którym była niedziela.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy, przy uwzględnieniu art. 393¹³ § 1 KPC w związku z 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189), orzekł jak w sentencji wyroku.

=====